

Prisbelönda lögnar och tjänstemannaansvar (ATL 2017-07-14)

Att slira på sanningen verkar inte vara något hinder för att vinna priser, eller kanske ökar det vinstmöjligheterna. Coops reklamfilm "Ekoeffekten" vann pris i Cannes men fälldes i svensk domstol för att vara vilseledande och strida mot god marknadsföringssed.

Ett annat, mindre uppmärksammat exempel, är Havs- och vattenmyndighetens pris till Västerviks kommun för deras åtgärder att minska övergödningen. Greppa Näringen förmedlade nyheten med länk till kommunens film om projektet. I filmen intervjuas en lantbrukare som presenterar sig som "ekologisk". Han berömmar kommunen för att de har hjälpt honom strukturkalka och anlägga kalkfilterdiken. Här blir det lite kaos i min hjärna. Får man ha undgått diskussionen om att strukturkalkning inte är tillåtet för ekoodlarna. Det är kalkprodukter med släckt och bränd kalk som ger långsiktiga struktureffekter i jorden och som används i kalkfilterdiken. Vid förfrågan hos Västerviks kommun uppges det vara "ekogips" som använts. Ekogips är en produkt som inte alls ger samma långsiktiga struktureffekt på jorden och höjer inte ens pH (Greppa Näringens praktiska råd nr 23 2015). Man kan undra varför inte en vanlig jordbrukare intervjuades som verkligen hade strukturkalkat. Filmskaparen tyckte kanske att det lät bättre med "ekologisk", fast det blev ganska fel. Det vore bra med lite kritisk granskning innan nyheter förmedlas av branschens kommunikatörer.

En annan aktuell fråga är tjänstemannaansvar som nyligen debatterades på LRF's stämma och även i ATL. Visst finns det myndigheter som har tjänstemannaansvar i Sverige, men tydligen inte på Länsstyrelsen. Min granne jobbar inom Kriminalvården och som anställd där kan man personligen hållas ansvarig för bristande tjänsteutövning. Personalansvarsnämnden kan utdela varning, löneavdrag och göra åtalsanmälan för tjänstefel. Det kan röra situationer som att man missat låsa dörrar, använt för mycket våld mot en klient, använt pepparspray på ett felaktigt sätt eller på annat sätt allvarligt brustit i sin tjänsteutövning. Kriminalvårdspersonalen arbetar i en stressig vardag och en ibland hotfull arbetsmiljö. Att man ändå har så strikt ansvar beror på säkerhet och det ska även utgöra skydd för klienten.

Aktuell granne uttryckte förvåning att en kontrollant från länsstyrelsen, med den makt som en tillsyn medför, inte arbetar under tjänstemannaansvar och kan hållas ansvarig för sina handlingar. Enskilda åsikter kan få stora konsekvenser för jordbrukaren. I mitt fall kom en kontrollant, utan relevant formell examen och utan någon kännedom om naturlig ventilation och krävde "ombyggnationer". Dessutom fanns hot i föreläggandet om omhändertagande av djur samt djurförbud, trots välmående djur och andra möjligheter att ställa in djuren.

Som grannen säger, självklart ska djuren ha skydd, men det behöver även människan som ansvarar för djuren. Bonden borde ha samma skydd mot myndigheter som en kriminell har. Nu har vi överklagat föreläggandet, men har inga 5 miljoner till advokatkostnader som Coop och Ekoeffekten, så utgången är oviss.

Kersti Linderholm
Silvbergs Miljöteknik